

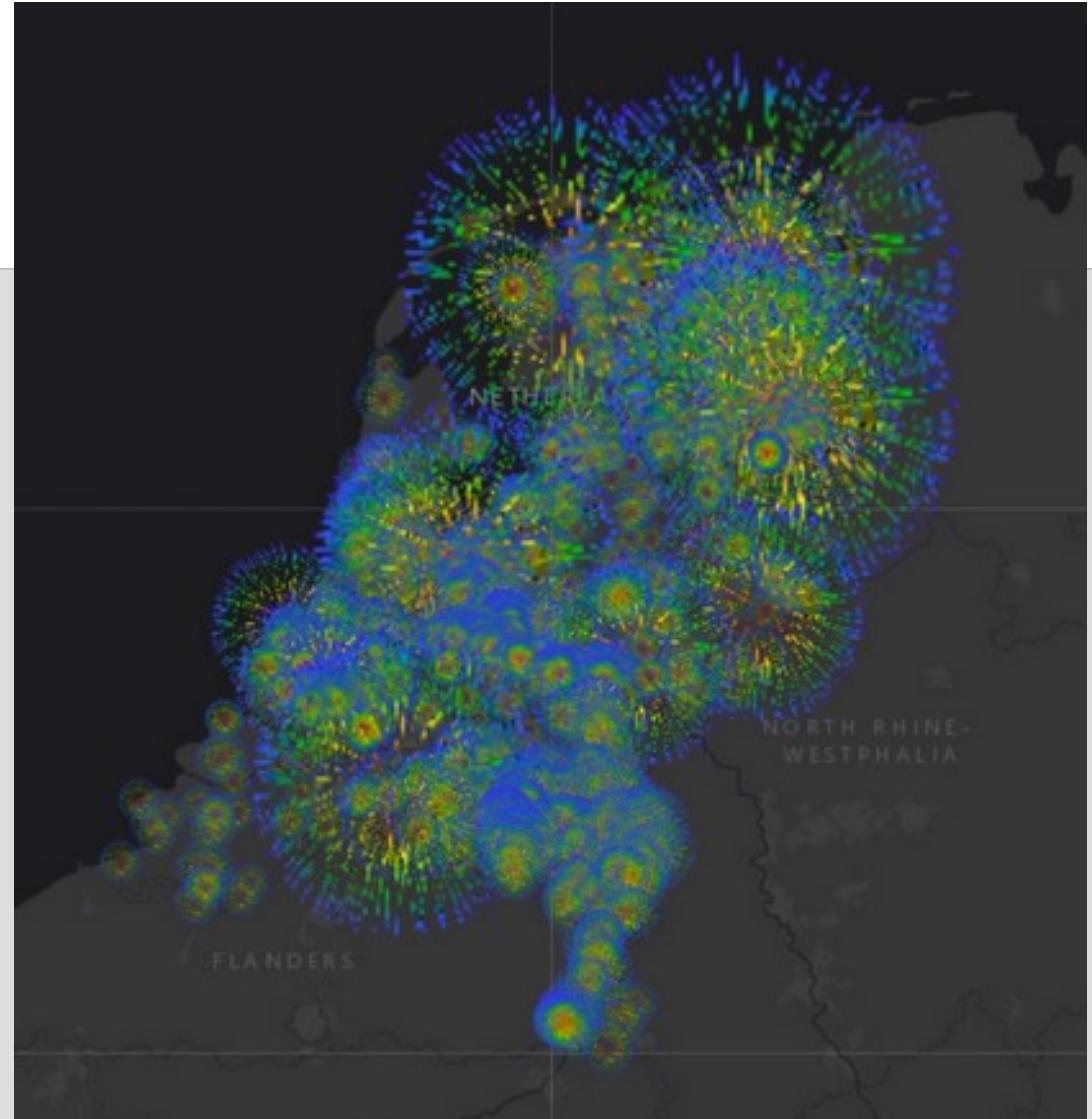
Samen PM_{2.5} Vuurwerk meten jaarwisseling 2025-2026

bron: RIVM samenmeten.nl

Samen PM_{2.5} Vuurwerk meten jaarwisseling 2025-2026

bron: RIVM samenmeten.nl

SLA burgerparticipatie

Teus Hagen <teus@theunis.org>

presentatie download:
github.com/teusH/MySense/reports/

Koppelting, 23 jan 2026, Amersfoort

photo: Ivo Cooman, Volkskrant

werkkader

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie het SLA glas is nu half vol, wat nu?

samenvatting

◀ terugblik

- 2016 burgerinitiatieven: ontwikkeling van meetstations
- 2017 RIVM faciliteert burgerwetenschappers
- 2020 SLA (burger)participanten a.u.b.

■ 2025 het SLA glas is nu half vol

- stand van zaken
- SLA Brandbrief: burgerdialoog met overheidsinstanties?

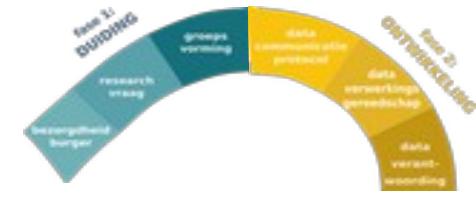
► 2026 discussie over de route(s) planners naar vol glas

- meet- en analyse techniek verbetering
- dialoog met lokale overheden?
- participatie in landelijk meetmodel: detaillering
- het blijft een hobby

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

◀ terugblik: van zorg naar hobby, naar kwaliteit

- 2016 burgerinitiatieven: ontwikkeling van meetmethodiek, low-cost hardware, open source (embedded) software, datacommunicatie, data-acquisitie, dataopslag, data visualisatie, data analyse, rapportages, een warenonderzoek

- 2018 RIVM faciliteert burgerwetenschappers:
Samen Meten bijeenkomsten, forum, SLA participatie, dataportal, statistiek, kalibratie, detaillering overzichten, meetgegevens database
kijkje in de RIVM keuken

meten van lucht kwaliteit met burgerparticipatie

burgerinitiatieven

een terugblik

- ♦ enorme stimulatie van burgerinitiatieven
- ♦ succesvol uitgedaagd door RIVM (en ???)
- ♦ de initiatieven zoeken elkaar op
- ♦ innovatieve technologie → ontwikkeling is noodzaak
- ♦ **bottom-up** benadering
- ♦ gemotiveerde burgerwetenschappers

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

◀ terugblik: van zorg naar hobby, naar kwaliteit

bron graphics: Schone Lucht Akkoord communicatie toolkit

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

◀ terugblik

top-down

■ 2020 SLA annonceert (burger)participatie

april 2024, 7-tips voor een succesvol citizen science-project:
organisatie, juiste onderzoeksvraag, wat en hoe meten,
denk na, keuze stations en analyse, evalueer.

december 2025, stappenplan gemeentelijke maatregelen:

lokale situatie: bron onderzoek en analyseer

verkenning en keuze maatregelen

onderbouw keuzes: informeer en betrek belanghebbenden

► hebben deze benaderingen plaatsgevonden?

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

◀ terugblik op SLA (burger)participatie

wat valt op

- onderzoeksvraag en respons op metingen ontbreekt!
- is **overgang bottom-up** visa versa **top-down** wel gewenst?
- succes alleen op **korte termijn**?
- onduidelijke rol in SLA voor burgerparticipanten
 - rol gemeentes (ondertekenaars) vaag en politiek gedreven
 - is er een gemeentelijk beleid tot gebruik van meetresultaten?
- houdbaarheidsdatum ambtenaar (~3 jaar), vrijwilliger (~5 jaar)
- gecommitteerde acties en afspraken?

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

■ 2025 het SLA glas is nu half vol en **zorgelijk**

conclusie

het was en is zinvol

- ♦ betere apparatuur, betere kennis, veel ervaring
- ♦ metingen worden nauwkeuriger
- ♦ belangstelling neemt toe
- ♦ citizen science wordt professioneler
bijv. Hollandse Luchten , Scapeler, ...

burgerzorgen

- ♦ burgerparticipanten vindt weinig weerklank in de praktijk
- ♦ motivatie neemt af
- ♦ zorgen over financiering

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

■ 2025 het SLA glas is nu half vol

SLA Brandbrief

SLA Participatie dag, Bilthoven, 5 november 2025

Aan: ondertekenaars (50% gemeentes) van het Schone Lucht Akkoord

- breng een **structurele uitwisseling** op gang,
waarin burgerwetenschap, beleid en techniek elkaar versterken.
- zorg dat de “ambtenaar” en de burgerwetenschapper
hun lokale **opties, zorgen en kennis gaan delen**.
- **veranker de lokale meetinfrastructuur stevig**,
zodat kennis en data beschikbaar blijven op
landelijk én lokaal niveau.

samen meten, leren en handelen,
het kan: **we vullen het SLA glas niet half maar helemaal**

Teus Hagen (Horst ad Maas, Land van Cuijk)

met dank aan

Frans Kets (Leidschendam)

Walter Takens (Gouda)

RIVM luchtkwaliteitsteam

presentatie download:
github.com/teusH/MySense/reports/

photo: Io Cooman, Volkskrant

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

discussie januari 2026

op weg naar een vol glas

3 te volgen routes:

- wandelpad: meet- en analyse techniek verbetering
noodzaak is samenwerking en data uitwisseling
de facto: *het blijft een hobby*
- ...

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

discussie januari 2026

route hobbelweg

- hobbelweg: **dialoog met lokale overheden** structureel aanpakken haalbaar?
overheidsdiensten (omgevingsdiensten, GGD, RIVM, TNO) een structurele rol
bedrijfsleven, start-ups (?)
- ...

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

discussie januari 2026

op weg naar een vol glas

3 te volgen routes:

- hobbelweg: **dialoog met lokale overheden** structureel aanpakken haalbaar?
overheidsdiensten (omgevingsdiensten, GGD, RIVM, TNO) een structurele rol
bedrijfsleven, start-ups (?)
- gestructureerde weg: **participatie in landelijk meetmodel**: detallering
- wandelpad: meet- en analyse techniek verbetering
noodzaak is samenwerking en data uitwisseling
de facto: **het blijft een hobby**

Schone Lucht Akkoord en burgerparticipatie

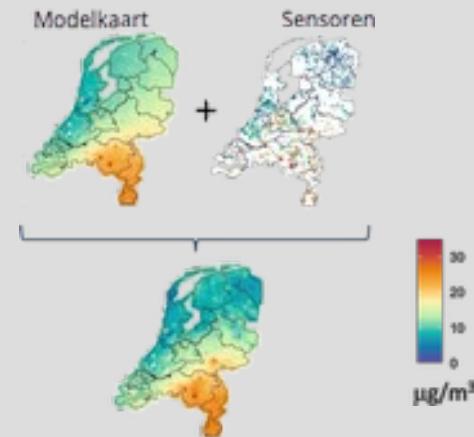
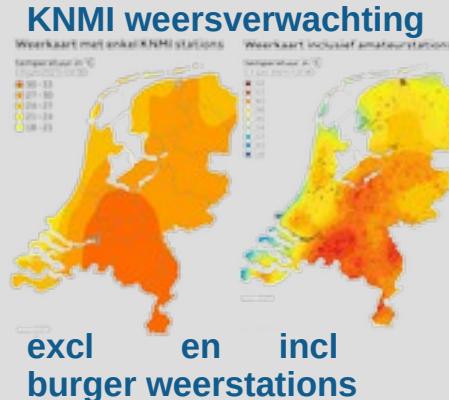
► 2026 op weg naar een vol glas

gestructureerde weg

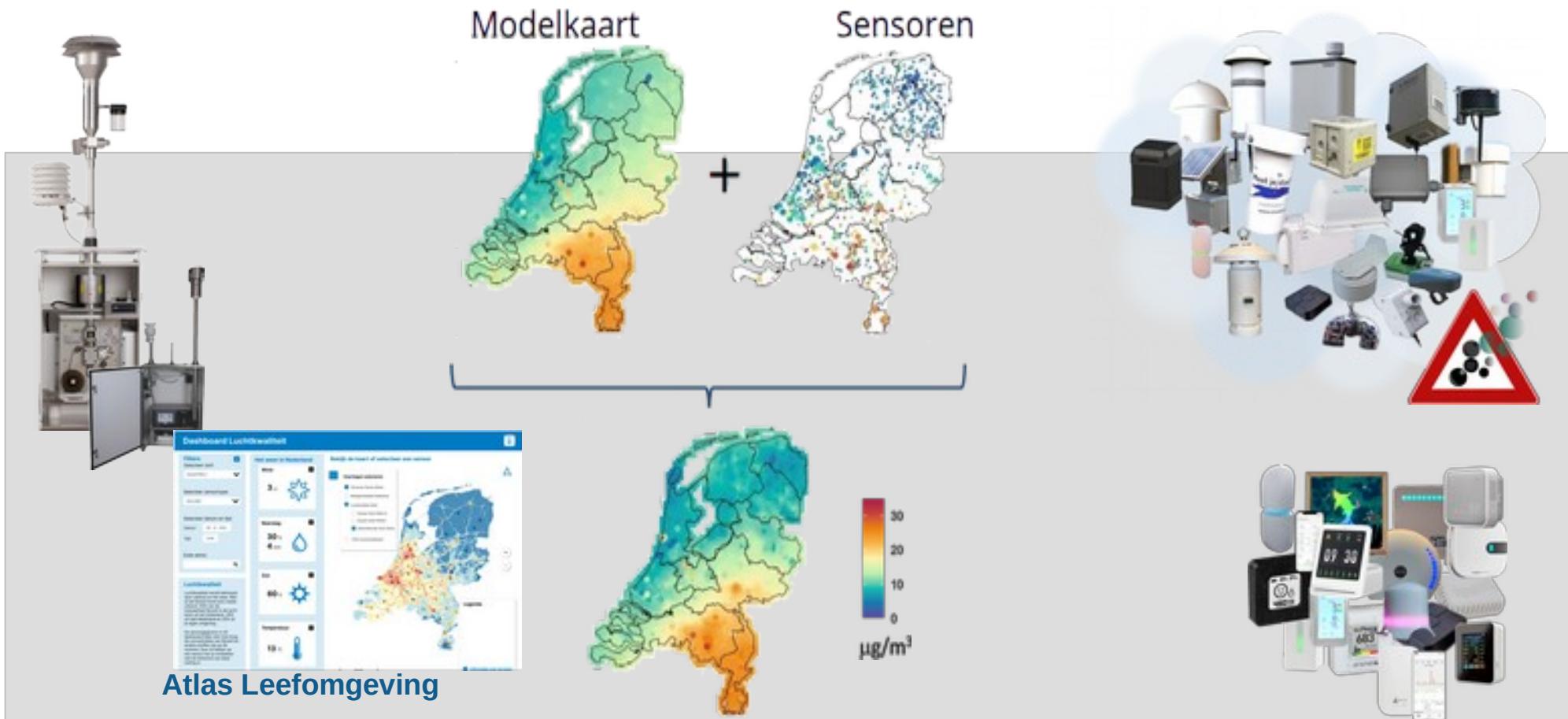
■ burgerparticipatie in landelijk meetmodel: doel detaillering

- rapportering en verwachtingen op detail niveau
- model verfijning met meetstations van burgers

bron: SLA Participatie nov 5, 2025, presentatie (Fairmode) RIVM

■ discussie participatie in landelijk luchtkwaliteitsmodel: detaillering

bron: SLA Participatie nov 5, 2025, presentatie (Fairmode) RIVM

overwegingen

- ♦ participatie is een andere cultuur van aanpak
- ♦ weet wat je doet en wat je kan
- ♦ participatie is een belofte die je echt waar kon maken?
- ♦ overheid denk vanuit de participant
- ♦ geef een perspectief dat je ook waar kan maken

richtlijn

- ♦ wees ambitieus
- ♦ realistisch in wat je belooft
- ♦ eenvoudige regelgeving
- ♦ laat dienstverlening meepraten
- ♦ denk vanuit beleid en regelgeving
- ♦ wees een dienende overheid